

Vaarallinen valtalaki

Asummeko Pohjois-Koreassa? Vai Itä-Saksassa tai peräti Neukuissa? Tai Nyky-Unkarissa. Uudenmaan rajan ylittävillä teillä partioidaan, haastatellaan ja tarkistetaan kulkijoiden papereita. Valmiuslakia sovelletaan. Näin ovat presidentti ja valtioneuvosto ensin yhdessä todenneet ja sitten eduskunta päättänyt.

Voimassa oleva valmiuslaki säädettiin kymmenisen vuotta sitten perustuslain edellyttämien menettelyin. Lakia ei siis hyväksytty vahingossa vasemmalla kädellä. Välissä pidettiin vaalitkin. Laki antaa toimeenpanijoille poikkeuksellisen suuria valtuuksia. Laista voisi mielestäni käyttää paremmin ymmärrettävää nimeä valtalaki.

Poikkeuksellisen tilanteen uhatessa valtioneuvosto toteaa ensin tilanteen yhdessä presidentin kanssa. Presidentille on siis tässä säädetty vähäistä sisäpoliittista valtaa. Hallitus antaa käyttöoitoasetuksen. Se voi antaa lain puitteissa myös muita poikkeuksellisia asetuksia.

Valmiuslain mukaan eduskunta hyväksyy, hylkää tai muuttaa hallituksen antamia valmiuslain mukaisia asetuksia. Mutta miten? Laissa todetaan vain, että eduskunta päättää.

Monien yllätykseksi tämä tarkoittaa, että eduskunta päättää normaalisti eli yksinkertaisella enemmistöllä! Tosin kaikki valtuudet ovat aina vain määräaikaaisia ja enintään kuusi kuukautta kestäviä. Mutta on mahdollista tehdä putinit vaikka kuinka monta kertaa.

Koronakriisin vuoksi hallituksen antamat valmiuslain mukaiset asetukset on hyväksytty eduskunnassa yksimielisesti. Oppositio ei ole pyristellyt. Kovat toimenpiteet ovat saaneet kansalaisten laajan enemmistön tuen. Siinä ei oppositiolla ole paljoa räksyteltävää.

Muutamit poliitikot ovat nyt vasta havahtuneet. Johtuuko se siitä, että paraikaa surkutellaan Unkarin valahtamista synkkään yksinvaltiuteen. Orbánin porukka on pannut tuulemaan. Koronan varjolla maassa on nyt voimassa pysyvä poikkeustila.

Mutta entäs jos meilläkin joku hihhuliporukka saa eduskuntaan enemmistön ja muodostaa hallituksen. Eduskunta päättää edelleen, myös valmiuslain soveltamisesta – yksinkertaisella enemmistöllä. Nykyistä valmiuslakia tullaan varmasti tältä osin täsmentämään.

Pääsin kokeilemaan valmiuslakia. Pankkini patisti Tammisaareen. Se irtisanoi tallelokeroni ja vaati, että se pitää tyhjentää. Pankkiin ei saa kuitenkaan lompsia kuraisissa kengissä noin vaan, vaan pitää varata aika.

Ajelin kohti kunnanraja. Siellä seisoskeli paljon keltaliivisiä. Viiksekäs, pohjoisemman puoleista murretta puhuva poliisi kysyi lupaa. Annoin netistä tulostamani paperin, josta ilmeni aihe ja aika. No, kyllä sinun varmaan täytyy nyt mennä tyhjentämään se.

Homma sujui vaivatta. Koska olin jo melkein ulkomailla, käväisin vielä parissa kaupassa. Ei siellä sen kummempaa tavaraa ollut, kalliimpaa vaan.

Takaisin ajaessani mietiskelin nokkelaa heittoa. Sama poliisimies seiso keskellä tietä. Olin hiljentänyt alle kävelyvauhdin, kun hän viittoili rennosti, että jatka vain.

Avasin kuitenkin ikkunan. Poliisi huudahti, että tunnistettu on. Sutkautin kuitenkin, että ookoo, nyt on kultaharkot noudettu. Liivimies ei jäänyt suinkaan sanattomaksi. Hän kyyristyi vähän ja letkautti: ”No niinhän minä jo katselin, että ovatpa takajouset aika lintallaan.

Sain rennot hymyt ja moikkaukset päälle. Siinä eleet puhuivat enemmän kuin poikkeuslait ja pumakat.

pajen.fi